

TANHUVIESTI

4/2018

Tässä lehdessä

Pääkirjoitus	3
Pilput	4
Folklandia 2019	6
Oriveden kurssi Murikassa	7
FolkForum ja Etnogaala	8
Ajankohtaista Suomen Kansallispukukeskuksesta	10
Pakina: Tanhuilijan vuosi	14
Petri Hopun kolumni: Kielletty tanssi	15
Inkerinsuomalaisille omat puvut	16
KEK:n kansantanssitoimikunta aloitti toimintansa	19
Kansantanssissa tapahtuu	20
Kansantanssia kirjallisuudessa 30	22
Hollo ja Martta—Hollolan malliin	24
Tanhuviestin kuusi vuosikymmentä, osa 4: 2003-2017	28
Lohjan Purpuri 8.-9.2019	35
Tanssia peijaisissa	36
Kansallispukupörssi	39
Tapahtumakalenteri	40

61. vuosikerta

Julkaisijat:

Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry

Kansantanssinuorten Liitto ry

Päätoimittaja: Teemu Perheentupa

Toimitus: Pirkko Elo, Risto Elo,

Annuli Perheentupa

Kuvankäsittely: Pirkko Elo

Kannen kuva : Matti Lankinen

Tanhuviesti/Suomalaisen Kansantanssin Ystävät

Döbelninkatu 5 B 21, 00260 Helsinki

p. (09) 441 803 tai 045 2777 283

ti 14.00–18.00, ke ja to klo 10.00–14.00

tanhuviesti@kansantanssinyst.fi

ISSN-L 1799-1404

ISSN 1799-1404

Vuosi takana, toinen vuosi edessä

Tuhansia kilometrejä takana, paljon oppimista, aikamoista tasapainoilua ”kotiyhdistyksen”, SKY:n, työn ja kodin välillä. Jo etukäteen tiesin harmittavan heikot liikenneyhteydet Rauman ja Helsingin välillä. Ajaminen on kivaa, mutta tällä hetkellä mieluummin hyödyntäisin ajan ”hakkaamalla” konetta. Kun kääntyy yleisten kulkuneuvojen puoleen, tarkoittaa se sitä, että kuuden bussilla Helsinkiin ja takaisin Raumalla klo 22. Vaihtoehtoisesti voin yrittää räpytellä puolisolalle ripsiä kysyen ”olisiko hänellä aamutuimaan Turkuun asiaa ja kokopäiväksi”, josta kulkeminen on sujuvampaa (ja ei, hän ei ole aamuihminen).

Opittu on paljon ja paljon on samalla saralla vielä opittavaa. Tuskaa helpottavat ihmiset, joilta voin aina kysyä. Etukäteen myös hirvitti kuinka paljon pystyn panostamaan SKY:n puheenjohtajana, koska tuleva kausi oli oleva kotiyhdistyksessä varsin eloisaa, johon ”pari pientä” projektia vielä pulpahti takavasemmalta. Leipätyö on hoidettava, jota myös ravistelevat muutoksen tuulet. Ja koti...niin... Huolimatta saamastani tuesta on puolisoni luonut termin kansantanssileskeydestä.

Minkälainen kuva itselle jäi tästä vuodesta? Kentällä on monenlaista liikehdintää, jota pidän pääsääntöisesti hyvänä. Hieman huolestuttaa, milloin KEK:n rooli selkeytyy, koska monia asioita ensi kesääkin

ajatellen pitäisi saada eteenpäin. Nyt moni pallo on ilmassa ja sen alapuolella ihmisiä epävarmoina piittääkö ottaa pallosta minkälainen koppi. Esimerkiksi Nordlek-komitean viimeinen palaveri oli syksyllä, josta KEK:n tulisi jatkaa. Tästä huolimatta koen, että eri järjestöjen kesken keskusteluyhteys on olemassa ja tehdään yhä enemmän yhdessä kuin erikseen.

Kesäjuhlien järjestäminen on yhä haastavampaa, koska isoja jäsenyhdistyksiä on vain parisen. Siksi ehdotus ensi kesän kesäjuhlien rakentamisesta Lohjan purpurin ympärille oli loistava idea (Kiitos, Seija!). Ilahtuneena seuraan purpurien nousua. Pakko tokikin tunnustaa, etten minäkään ole aina ollut niiden valtava fanittaja. Mitä enemmän niistä olen tietoa saanut ja mitä enemmän niitä olen saanut tanssia, sitä uteliaampi olen. Purpurien ”sisälle” pääsee mielestäni vain tanssimalla.

Takana on mieleen painunut vuosi ja edessä entistäkin haasterikkaampi vuosi. Kiitän omasta puolestani osallistumisesta, jaksamisesta ja innokkuudesta tehdä töitä suomalaisen kansanperinteen parhaaksi.

Säde Stål, SKY:n pj

Juhlasormikkaat

Karjalaisen Koiviston pitäjän alueella kukoisti 1800-luvulla rikas sormikasmallisto. Upeat, yksityiskohdissaan runsaat sormikkaat ovat kuin neulottuja koruja. Kirjavat nauhat ja sormenpäihin liitetyt tupsut korostivat sormikkaiden hienoutta – tupsut sormissa ei tehty työtä.

Anne Bäcklundin Juhlasormikkaat – Kirjoneulekäsineitä Koivistolta (Maahenki 2018) esittelee tämän rikkaan perinteen ja antaa sormikkaisiin tarkat ohjeet. Bäcklund on neulonut museo- ja muista lähteistä löytämänsä mallit mahdollisimman tarkasti alkuperäisessä asussa.

Maahenki

ISBN: 9789523011465

Taivaannaulan perinnekalenteri 2019

Taivaannaulan suosittu seinäkalenteri esittelee vanhan kansan vuodenkierron kekristä kekkariin. Kalenterin kuvateemana ovat tänä vuonna suomalaiset tietäjät ja parantajat. Suomalainen kansanparantaja oli arvostettu ja tärkeä henkilö oman yhteisönsä keskuudessa. Seinäkalenteri on kuvitettu vanhoilla valokuvilla, jotka esittävät 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun parantajia ja tietäjiä.

Kalenterin vakiovarustukseen kuuluu runsas tietopaketti suomalaisesta kansanuskosta ja kansanperinteestä. Kalenteri esittelee vanhan kansan vuodenkierron, johon kuuluu pyhäpäiviä, jolloin suku tai yhteisö on perinteisesti jättänyt arjen työt taakseen ja kokoontunut yhteen juhlimaan ja kunnioittamaan haltijoita ja vainajia. On puolipyhiä, joihin kuuluvat tietyt tavat, ruoat ja laulut. Lisäksi on luonnon ja perinteisten töiden merkkipäiviä, jotka jaksottavat vuodenkulkua.

Lapikasta lattiaan—Kansanomaisten kenkien aineellinen ja aineeton perintö

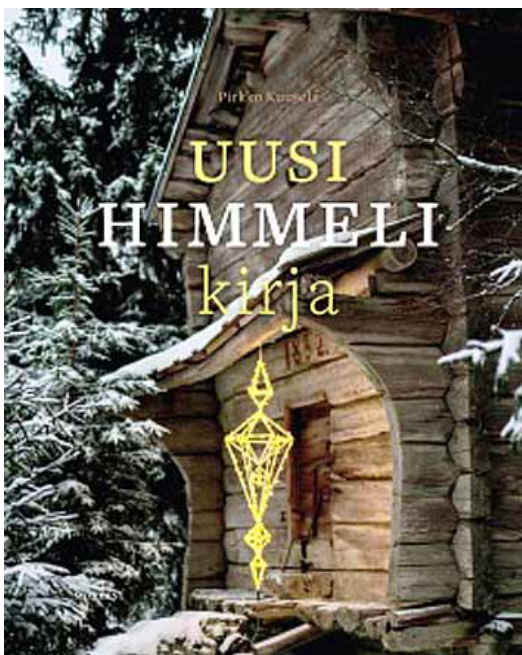
Anu Skölin kansatieteellisen pro gradu-tutkielman aiheena on kansanomaisen kenkän, eli nahkainen, kippurakärkinen pieksukenkä sekä lapikas. Kansanomaisuus viittaa kenkien valmistuksen osalta tiedon siirtymiseen sukupolvelta toiselle. Alun perin yksipohjainen pieksu oli talvijalkineena niin sivistyneistöllä kuin tavallisella kansalla. 1800-luvun lopussa, modernisaation ja teollistumisen myötä, se koettiin vanhanaikaisena. Kansallismielisyys ja uudet harrastukset, kuten hiihto ja kansantanssi olivat suopeita pieksukengille.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/236347>

Tiesitkö, että...

Sottiisia ja polkkaa näkee maailmalla pidettävän valssin tasajakoisina variaatioina

Uusi Himmelikirja

Tällaisia himmeleitä et ole vielä nähnyt! Suositun Himmelikirjan tekijä vie perinteisen himmelin uusiin ulottuvuuksiin hyödyntämällä rohkeasti uusia materiaaleja ja eri värejä. Mukana on muun muassa ledeillä valaistuja himmeleitä, jotka hohtavat upeasti talven pimeässä, ja moderneja värikkäitä himmeleitä, jotka kruunaavat sisustuksen.

Otava

ISBN: 9789511328070

Folklandia 2019

Hileisen kuumaa huumaa on jälleen tarjolla, kun folkloren suurin talvitapahtuma avaa 24. kerran Suomen festivaalivuoden. Nyt mennään maailmalle ja sfääreihin.

Nuorisoseurojen Folklandia-risteilyllä on 134 kansanmusiikin ja kansantanssin huippunimistä koostuvaa esiintyjäkokoonpanoa 10 eri maasta. Folklandian ohjelmasta löytyy toinen toistaan mielenkiintoisempia artisteja. Perinnettä hyödynnetään monin tavoin ja genrerajoja rikotaan ilolla.

Risteilyn taustajärjestäjinä ovat alan tärkeimmät järjestöt, tapahtumat ja oppilaitokset. Käytännön järjestelyistä vastaa Nuorisoseurojen tapahtumatoimisto Pispalan Sottiisi.

Kansantanssijalle ja kansantanssista kiinnostuneelle laivalla riittää katsomista ja tekemistä.

Teatteri Europassa pyörii koko perjantain seitsemästä aamukahteen kansantanssikonsertteja, välillä voi piipahtaa tanssimaan huutokatrillia, joita vedetään kaksikin kappaletta. Näiden lisäksi aamuyön tunteina on myös Nordic Dance Helsinki -paritanssitupa (joka siis eksoottisesta nimestään huolimatta tarkoittaa tuttuja kotimaisia ja pohjoismaisia paritansseja).

Lauantaina aamulla on kansantanssijoiden vuoro valloittaa Ocean Club, jossa tapahtuu puolille päivin, aina tikkuristin SM-kisoihin asti. Iltapäivällä on vielä tarjolla tangoa, flamencoja ja risteilyn kolmas huutokatrilli.

Fikuleerin Frilla-ryhmä valmistautuu jo Folklandiaan!

Kuva: Folklandia

Päivi Ylönen-Viiri

Oriveden kurssi Murikassa

Oriveden kansanmusiikki- ja kansantanssikurssi täyttää jälleen joulun välipäivinä 27.-30.12. opiston, mutta se ei ole enää Oriveden opisto, vaan Murikka-opisto.

Oriveden opiston on ollut Suomen Kansanmusiikki-liitolle tärkeä paikka myös kurssien lisäksi. Liitto perustettiin 6.1.1968 Oriveden opistolla. Koko tämä vuosi on juhlistu Suomen Kansanmusiikkiliiton 50-vuotisjuhlaa.

Oriveden kurssien henki puhuttanut vuosikymmeniä

Oriveden kursseilla on aina ollut erityisen hyvä henki vuodesta toiseen. Kursseilla on kaikenikäisiä osanottajia, ja ensikertalaiset otetaan lämpimästi vastaan. Ensikertalaisen silmistä näkee aika pian sen iloisen tuikkeen, kun hän on oivaltanut kuinka kaikki ovat kuin yhtä suurta perhettä kursilla.

Oriveden kansanmusiikkikurssien hieno henki näkyy myös Oriveden ulkopuolella. Antti Järvelä perusti Orivesi All Stars –yhtyeen Oriveden kursseilla käyneistä oppilaista ja opettajista vuonna 2011. Yhtye on nyt Suomen suurin ja iloisin kansanmusiikkiryhtye. OAS on keikkaillut suurella menestyksellä. Yhtyeessä tärkeää on yhdessä soittamisen ilo, ja OAS henkii samaa tunnelmaa kun Oriveden kansanmusiikkikursseilla on aina ollut. OAS palkittiin viime vuonna ensimmäisessä Etnogaalassa vuoden ilmiönä! Heiltä julkaistaan ensimmäinen levy Folklandia-risteilyllä, mutta sitä voi ostaa jo Oriveden kursseilta.

Opettajakunta Suomen eliittiä

Oriveden kursseille ei ole koskaan ollut vaikeuksia saada opettajia; kursseilla onkin Suomen huiput opettamassa! Kurssivalikoima kansanmusiikkikurs-

seilla on tänä vuonna jälleen monipuolinen. Neljän viime vuoden tapaan pelimannit saavat myös tanssinopetusta.

Kurssivaihtoehtoina ovat Oona Tuomisen ja Saana Kujalan vetämä Orivesi All Stars –erikoiskurssi, jonne voivat tulla minkä tahansa soittimet taitajat. Orivesi on johtava 2-rivisen haitarin opetuskurssi, sillä tasokursseja on peräti kolme. Opettajina Juha Virtanen, Leija Lautamaja ja Pekka Pentikäinen. Kantelekurssia kaikenkokoisille kanteleille vetää Maija Pokela. Viulukurssia vetämään olemme saaneet Arto Järvelän, Jarmo Romppanen luotsaa mandoliinikurssia, laulukurssin opettajana toimii Ilona Korhonen, ja tämmäys- ja sovituskurssia vetää Timo Alakotila. Harvinaisempaa herkkua Orivedellä on klarinetti- ja saksofonikurssi, jota vetää Sanna Salonen. Nykyajan suosikkisoitin ukulele on saanut myös oman kurssinsa, sitä opettaa Markus Rantanen. Kansantanssikurssien opettajina toimivat Jari Haavisto, Antti Savilampi ja Petri Hoppu.

Huikkea kurssikonsertti 29.12.

Kurssit huipentuvat loppukonserttiin Murikka-opiston liikuntahallissa viimeisenä kurssi-iltana 29.12. klo 19. Konsertin jälkeen meno jatkuu pelimannitanssien tahdissa. Liput konserttiin maksavat 10/5 euroa. Tervetuloa seuraamaan mielenkiintoista ja monipuolista ohjelmaa.

Sirpa Lahti ja Riitta Huttunen

FolkForum ja Etnogaala

FolkForum

Tervetuloa jo perinteeksi muodostuneeseen FolkForum -seminaariin perjantaina 11.1.2019 klo 12-15

Paikka: Agora, Sibelius-Akatemian pohjakerros, Musiikkitalo, (Mannerheimintie 13 A), Helsinki

Ilmoittautuminen: Ilmoittaudu ennen 5.1.2019 (<https://goo.gl/forms/EROYKxoNEpcexluo1>)

Kansanmusiikin Edistämiskeskuksen vuoden 2019 teema on Maailmalla – kansainvälisyys kansanmusiikissa ja kansantanssissa.

Suomalainen kansanmusiikki ja kansantanssi on jo lähtökohdiltaan kansainvälistä: ”Yleensä perinteestä ajatellaan, että mitä vanhempaa, sen suomalaisempaa. Lainattu on epäsuomalaista. Tosiasiassa asia on päinvastoin: mitä vanhempaa, sen kansainvälisempää”, toteaa Heikki Laitinen kirjassaan Iski sieluihin salama.

Vuoden 2019 teema rohkaisee alan toimijoita pohti-

maan kansainvälisyyttä sen monissa merkityksissä. Se voi tarkoittaa omassa toiminnassa kansainvälisten kontaktien etsimistä, kulttuurista moninaisuuden tarkastelua tai yllirajaista verkostoitumista.

Tanssiryhmät Eurooppaan! Festareille lisää ulkomaisia vieraita! Maailmanmusiikkia ja elävää perintöä! Harrastajat verkostoituvat! Suomen kulttuurien laaja kirjo esille! Ulkomaankiertueita yhtyeille!

Vuosi 2019 tarjoaa kentälle erinomaisen mahdollisuuden esitellä osaamistaan, kun kansan- ja maailmanmusiikin merkittävin kansainvälinen ammattilaistapahtuma ja showcase-festivaali WOMEX (World Music Expo) saapuu Tampereelle lokakuussa.

Tulevaisuuden megatrendeistä vahvimpia on kansainvälisten kontaktien, instituutioiden ja foorumeiden lisääntyminen. Kansanmusiikin ja kansantanssin ala kohtaa tämän kehityksen avoimin mielin ja innosta kihisten!

Folkfoorumin ohjelma:

12.00-12.15 Tervetuloa!

12.15-12.45 Womex 2019 Tampereella: Tapio Korjus/ Rockadillo Production, Henna Salo/ Music Finland Tapio Korjus ja Henna Salo kertovat Womex 2019 (World Music Expo) järjestettävän tapahtuman tarjonnasta, kenelle tapahtuma on suunnattu ja miksi siellä kannattaa olla mukana.

12.45-13.15 Maailmasta/ Kaari Martin, koreografi. Kaari Martin kertoo kokemuksistaan kansainvälisellä työkentällä toimimisesta niin viennin kuin monikulttuurisen työryhmän johtamisen näkökulmasta.

13.15 - 13.45 Tauko

13.45-14.45 Kansantanssin viennin edistämisen tulevaisuus -paneelikeskustelu. Paneelin vetäjä: Henna Salo/ Music Finland ja panelisteina: Reetta-Kaisa Iles, Kaari Martin, Sanna Rekola/ Tanssin tiedotuskeskus, Tuomas Mikkola ja Janne Halonen.

14.45-15.00 Seminaarin päätössanat.

Tilaisuus järjestetään yhteistyössä Taideyliopiston Kansanmusiikin aineryhmän ja Kansanmusiikin ja Kansantanssin edistämiskeskuksen sekä Folklandian kanssa.

FolkForum on osa ”Yhdessä folkin aallonharjalla” -tapahtumakokonaisuutta, johon kuuluvat 10.01. Etnogaala Tavastialla, 11.-12.01. Folklandia-risteily ja 12.01.2019 Folklandian Jatkot, ravintola Kaisaniemessä.

Etnogaala

Etnogaala on yhden illan festivaali, jossa nähdään tänä vuonna kansan- ja maailmanmusiikin huippujen ohella myös kansantanssia.

Torstaina 10. tammikuuta kello 19 rock-pyhättönä tunnettu Tavastia-klubi muuttuu maailmanmusiikin ja kansantanssin näyttämöksi. Gaala on eräänlainen yhden illan festivaali, jossa vuorottelevat korkeatasoiset esitykset ja palkintojenjaot kahdella esiintymislavalla. Etnogaalan esiintyjiksi on valittu Antti Paalanen, Frigg, Hilja Grönfors Trio, J-P Piirainen, ote tanssiteoksesta Kyllikki, Maria Kalaniemi vieraineen sekä Tuuletar.

Yle striimaa gaalan suorana Yle Areenaan. Illan esiintyjistä nähdään myöhemmin keväällä kolme TV-ohjelmaa Yle Teemalla. Gaala lähetetään myös suorana lähetyksenä Yle Radio 1:ssä. Ohjelmat ovat katseltavissa ja kuunneltavissa Yle Areenassa myös Suomen ulkopuolella. Illan tarkempi aikataulu ja esiintymisjärjestys julkistetaan myöhemmin.

Etnogaalan lippuja myy Tiketti: liput ennakkoon 12-20 € ja ovelta 25 €, mikäli jäljellä.

Etnogaalan järjestää Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskus (KEK). Gaalan yhteistyökumppaneita ovat mm. Yle, Maailman musiikin keskus, Music Finland, Suomen musiikintekijät ry, Tanssin Tiedotuskeskus, Suomen Nuorisoseurat, Folklandia ja Maaseudun sivistysliitto, Muusikkojen liitto, Suomen kansanmusiikkiliitto, Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmä, Kalevalaseura.

Etnogaala on osa ”Yhdessä folkin aallonharjalla” -tapahtumakokonaisuutta, johon kuuluvat lisäksi

11.1. FolkForum-seminaari

11.-12.1. Folklandia-risteily

12.1. Folklandian jatkot (Folk Big Bandin levynjulkaisukonsertti)

Taina Kangas

Ajankohtaista Suomen Kansallispukukeskuksesta

Kansallispuvun juhlapäivänä pääosassa Saarijärven Kansallispuku

Lauantaina 6.10.2018 kansallispukuväki kerääntyi Jyväskylään Suomen käsityön museolle jo perinteiseksi muodostuneeseen Kansallispuvun juhlapäivä – tapahtumaan. Lokakuinen päivä oli kirpeän kaunis syyspäivä ja paikalle saapui innokas joukko tapahtumasta kiinnostunutta väkeä ympäri maata.

Tällä kertaa päivä oli tavallista juhlavampi, koska pääohjelmanumerona oli tarkistetun Saarijärven kansallispuvun julkistamistilaisuus.

Iltapäivällä vuorossa oli nuoren kansallispukuharrastajan, jyväskyläläisen Jaakko Rikalaisen haastattelu. Jaakko on nuoresta iästään huolimatta ehtinyt valmistaa itselleen jo useamman kansallispuvun. Kansallispukuyhdistys Raita ry huomioi Jaakon harrastusta luovuttamalla hänelle stipendin.

Pukutarkistuksen vaiheita

Saarijärven tarkistetun puvun julkistamistilaisuuden aluksi kuulumme kaksi musiikkiesitystä: juhlaanfaari Marsalkan hopeatorvet ja saarijärveläisiä säveliä kanteleella esitettynä.

Kansallispukuraadin puvulle nimeämä asiantuntija, museoneuvos Mariliina Perkkio kertoi omassa osuudessaan Saarijärven puvun ja pukutarkistuksen taustoista. Puvun asiantuntija koostaa puvulle kokonaisu suunnitelman, johon kirjataan kaikki pukuun kuuluvat osat ja niiden esikuvat.

Pukutarkistuksen tilaajayhteisön, Saarijärvi-Seuran edustaja Eila Peura selvitti hankkeen vaiheita. Tilaa-jayhteisön tärkeä tehtävä on hoitaa hankkeen rahoitusta, mikä mahdollistaa mallipukujen, työohjeiden ja kaavasarjojen valmistuksen. Hanketta on tukenut Saarijärvi-Seura ja huomattava rahoitusapu on saatu Euroopan maaseudun kehittämisrahastolta.

Kansallispukukonsultti Taina Kangas puolestaan esitteli Suomen kansallispukukeskuksen osuutta pukuprosessin toteutuksessa. Hän valotti vuonna 1968 professori Toini-Inkeri Kaukosen kokoaman pukumallin vaiheita sekä pukutarkistusprosessin yhtey-

Kuva: Taina Kangas

dessä kuvattuja puvun esikuva-aineistoja.

Alusta asti kotiseutuneuvos Ilta Ikkala on ollut keskeisessä roolissa Saarijärven kansallispukumallin kokoamisessa sekä myös pukutarkistukseen ryhtymisessä.

Mallipukuja valmistetaan kaksi, joista ensimmäinen eli A-puku jää Kansallispukukeskuksen mallipukukokoelmaan. Toinen ns. B-puku puolestaan jää tilajayhteisölle esittely- ja markkinointitarkoituksiin. Mallipukujen valmistajiksi valitaan alan ammattilaisia, joita tarvitaan käsinkudottujen kankaiden ja nauhojen kutomiseen, käsin ompelamiseen, pitsin nypläamiseen, sukkien neulomiseen, työohjeiden laatimiseen jne. Hanketta koordinoi kansallispukukonsultti.

Puku muuntui röijypuvuksi

Kansallispukuraati hyväksyi syyskuisessa kokouksessaan tarkistetun Saarijärven naisen kansallispuvun mallipuvun toteutuksen. Tarkistuksessa puvun esikuva-aineisto selvitettiin ja tutkittiin perusteellisesti. Esikuva-aineisto on talletettu pääosin Kansallismuseon kokoelmiin.

Paidan esikuva löytyi Keski-Suomen museon kokoelmista. Koska liiville ei löytynyt alueelta esikuvaa, mutta sen sijaan useampia röijyjä, puvusta muodostui röijypuku. Kansallispukuun kuuluu nyt kaksi erilaista röijyvaihtoehtoa: siniraitainen puolipellavai-

nen ja punavalkoraitainen kimonoihainen röijy. Hameen materiaali, sidos ja väritys palautettiin esikuviaan vastaaviksi. Esiliinavaihtoehtoja nimettiin pukuun kolme erilaista.

Puvusta saadaan koottua erilaisia kokonaisuuksia vaihtoehtoisia puvun osia eri tavoin yhdistelmällä. Kaikkia puvun osia ei tarvitse hankkia kerralla, vaan pukua voi täydentää myöhemmin esim. toisella röijyllä. Aiemmin valmistetut kansallispuvut ovat edelleen oikeita ja arvokkaita kansallispukuja, aikansa tuotteita. Niitäkin voi mielellään täydentää tarkistetun puvun osilla, esim. uudella esiliinalla, röijyllä, tykkimysyllä.

Pukutarkistuksessa puvun materiaalit, värit, kaavoitus ja mittasuhteet sekä ompelurakenteet palautettiin vastaamaan mahdollisimman hyvin esikuviaan. Seuraavana vaiheena on vielä työohjeiden ja kaavasarjojen laatiminen. Tärkeä seikka on myös sopia puvulle myyntipaikka.

Kuva: Taina Kangas

VIELÄ EHDIT TUTUSTUA KANSALLISPUKUNÄYTTELYYN SEINÄJOELLA

Suomen kansallispukukeskuksen kokoama näyttely Suomalainen kansallispuku on esillä Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon yläkerrassa. Viime vuonna suuren suosion Suomen käsityön museolla saanut näyttely on pienempimuotoisena kokonaisuutena esillä Seinäjoella Törnävän museoalueen kivinavetassa

Kuva: Taina Kangas

<https://www.seinajoki.fi/kulttuurijaliikunta/Etela-Pohjanmaanmaakuntamuseo/tornavanmuseoalue/kivinavetta.html>

Tarkasteltavana ja ihailtavana on kansallispuukujen upeita yksityiskohtia, niiden valmistustapoja sekä tietysti itse pukuja.

Näyttely on esillä su 6.1.2019 asti, jolloin kansallispuukonsultti Taina Kangas on luennoimassa puvuista. Flammukankaita ja helysolkia – kansallispuukuja kaikilla mausteilla -luento museolla klo 14 – 15.

KANSALLISPUKUAPTEEKKI - FOLKDRÄKTSAPOTEK FOLKLANDIALLA 11.-12.1.2019

Folklandia-risteilyllä tapaat taas kansallispukualan ammattilaisia. Autamme kansallispukuihin liittyvissä pulmissa. Palvelemme Kansallispukuapteekissa laivan 7. kannen käytävällä. Apteekki on avoinna pe klo 18.30 – 22.00 ja la 9.00 – 13.00.

SEURANTASEMINAARI SUOMEN KÄSITYÖN MUSEOLLA

Suomen kansallispukukeskus järjestää Jyväskylässä pe 1.2.2019 kaikille avoimen seurantaseminaarin, jossa jaetaan sanoin ja kuvin Pohjoismaisen kansallispukuseminaarin antia. Kuulet viime elokuussa Tanskassa järjestetyn seminaariviikon Suomen luennoitsijoiden omat luennot sekä viikon ohjelmasta ja tapahtumista. Kansallispukukeskus kertoo ajankohtaisista kansallispukuasioista. Seuraa tiedotusta nettisivuiltamme www.kansallispukukeskus.fi

Näyttelyt Suomen kansallispukukeskuksen Kujalla:

16.11.2018 – 5.5.2019 Uudenkarheita kansallispukuja

Näyttely esittelee uusimpia Kansallispukuraadin hyväksymiä kansallispukumalleja. Mukana on sekä perinnepohjaisuudeltaan tarkistettuja että uutena koottuna pukumalleja.

Tanhuilijan vuosi

Joulun tienoilla, kun kristikansa ja pakanat sulassa sovussa laskeutuvat jouluhysteriaan, kansantanssija huokaisee helpotuksesta, sillä kausi on viimeinkin ohi. Supikkaat voi huoltaa ja laittaa kaappiin odottamaan kevään harjoituskautta.

Se alkaa tammikuun alussa. Yritetään turhaan muistella vanhaa ohjelmistoa, joulukuulta. Sen sijaan muistetaan hyvin juhannusohjelma vuodelta 1988. Totutellaan uuteen ja käydään keskustelua, tai pikemminkin sarjaa monologeja, tulevan kevään ja kesän esityksistä ja tapahtumista. Ensimmäiset ilmoittautumisten aikarajat painavat jo päälle, mutta ryhmästä ei oikein saa irti, että minne sitä olisi kiva heinäkuussa mennä. Paitsi niistä kahdesta, jotka ovat varanneet pyhiinvaellusmatkan Etelä-Amerikkaan jo kaksi vuotta sitten koko heinäkuulle.

Helmikuussa käy selväksi, että syyskaudella harjoiteltu vanha ohjelmisto ei todellakaan ole jäänyt mieleen ja uusi on aivan liian vaikea omaksua näin lyhyessä ajassa. Juuri silloin tulee puun takaa yllätyškeikka maaliskuulle; "vain" puolen tunnin setti, kansallispukuesittely ja yleisötanssitusta pyydetään. Maaliskuun alussa keskitytään raivon vimmalli ohjelmistoon, koska keikka pukkaa pahasti päälle - just heti nyt. Pelimanni ei pääsekään keikalle. Mennään varamiehellä, joka ei ihan osaa ohjelmistoa, vaikka muuten soittaa hyvin.

Huhtikuussa päivät pitenevät ja harjoituksetkin alkavat päivänvalossa. Mielet piristyvät, ja ohjelmisto tuntuukin olevan jo mukavasti kasassa. Jos touku-kuulle saisi muutaman palvelutalo- tai ulkoilmamuseokeikan loppuhiomista varten, niin olisipa hyvä.

Toukokuussa on muutama keikka, joilla paljastuu, ettei se paketti olekaan kasassa. Onneksi on vielä aikaa kesän päätapahtumiin. Harjoittelemalla sen kyllä oppii.

Kesäkuussa ei ole enää harjoituksia. Tosin ryhmä yhdessä päättää, että on. Muuten ei lähdetä pelleiksi mihinkään. Ei voi edellyttää, että tällä harjoitusmäärällä vielä osataan.

Heinäkuussa ei ole enää harjoituksia. Tosin ennen kuin lähdetään ulkomaille festivaaleille, niin kyllä ainakin kaksi viikonloppua harjoitellaan. Mökille ehtii kyllä myöhemminkin.

Elokuussa ei ole enää harjoituksia, eikä esityksiä. Paitsi muutama. Joita varten pitää tuki harjoitella. Olisihan siellä mökillä pitänyt ehtiä käymään, kun toiset on ehtineet Etelä-Amerikkaankin.

Syyskuussa alkavat sitten syksyn harjoitukset. Ja kesän ohjelmiston kertaus muutamaa syksyn ja alkutalven keikkaa varten.

Lokakuussa porukka kaipaa harjoituksiin jotain uutta, kun noita vanhoja on jo niin hierottu. Jotain vauhdikkaampaa, mutta rauhallista. Ja helppoa, mutta mielenkiintoista.

Marraskuussa todetaan, että eihän tällä uudella nyt voi mitenkään mennä sille viimeiselle keikalle, kun ei tätä osata. Että harjoitellaan se, jonka kaikki osaa. Paitsi ettei osaa enää. Ei olisi pitänyt sotkea kaikkia uudella ohjelmalla.

Onneksi pian on taas joulukuun kahden viikon tanhuloma.

Petri Hoppu

Kielletty tanssi

Suomessa oli viime sotien aikana kiellettyä järjestää julkisia tanssitilaisuuksia, mikä kansan keskuudessa tulkittiin usein totaalisesti tanssikielloksi. Viranomaiset eivät välittäneet oikoa virheellisiä käsityksiä, koska he katsoivat niiden helpottavan heidän toimintaansa, joten yleisesti puhuttiin kaikenlaisen tanssimisen luvattomuudesta. Tanssikielto oli varsin omaperäinen suomalainen ilmiö, vaikka muissakin maissa asetettiin rajoituksia tanssimiselle. Missään muualla rajoitukset eivät kuitenkaan saaneet vastaavia mittasuhteita.

Tanssikiellon valvonta vaihteli, mutta sen rikkomisesta saattoi saada sakko- tai jopa vankeusrangastuksen. Koska luvallisia tansseja ei järjestetty, salatanssit eli nurkkatanssit olivat houkutteleva vaihtoehto tanssihaluiselle nuorisolle. Näitä puolestaan ratsattiin joskus kovaotteisesti, ja tarinat kertovatkin, kuinka poliisin rynnätessä tanssipaikalle ikkunasta lensivät peräkkäin niin hanuri kuin soittajakin.

Tanssikiellon taustalla oli uskonnollis-moraalinen eetos, joka tuomitsi ”suruttoman” tanssimisen aikana, jolloin miehiä kaatui rintamalla. Kun kuitenkin muita viihdemuotoja sallittiin, taustalla voidaan nähdä myös yleinen käsitys tanssin moraalittomuudesta: tämän juuret ulottuivat erityisesti 1800-luvun herätysliikkeisiin. Talvisodan alkaessa suomalaisten mieliin oli sadan vuoden ajan juurrutettu propagan-

daa tanssin ”syntisyydestä”, joten ei ole ihme, että tanssikiellolla oli alkuvaiheessa laaja kannatus.

Yhteiskunnan kannalta kiellossa ei ollut mitään mieltä. Sen valvonta vei viranomaisten voimavaroja, ja kiellolla oli negatiivinen vaikutus nuoriin ihmisiin ja erityisesti sotilaisiin, jotka muutenkin elivät jatkuvan ahdistuksen ympäröiminä. Tuohon aikaan ei vielä ymmärretty liikkeen ja kosketuksen merkitystä traumojen purkamisessa, joten moralisoivaa ilmapiiriä ei uskallettu kritisoida riittävästi, jotta kielto olisi saatu purettua. Tanssikielto oli voimassa vuoteen 1944 ja osittain 1948 asti.

Menneisyyden kritisointi nykyajan näkökulmasta ei luonnollisestikaan ole mielekäästä, mutta jotain voimme sota-ajan tanssikiellosta oppia. Nurkkatanssien suosio osoitti sen, että tanssimista kaivattiin tuskan keskellä. Ilman mitään tutkimustietoaakin nuoret ymmärsivät, että yhdessä tanssiminen ja toisen ihmisen kosketus toivat heille lohtua. Nykyaikana nuorten pahoinvointi on lisääntymässä. Ehkä meidän pitäisi moraalisen paniikin sijaan tarjota heille enemmän kohtaamisia liikkeen kautta, erilaisia mahdollisuuksia tanssimiseen. Kansantanssissa näitä mahdollisuuksia löytyy kaikille ihmisille, ja kansantanssijoilla olisikin näytön paikka miettiä uusia tapoja innostaa erityisesti nuoria tanssin pariin. Tanssi tarjoaa hyvää elämää, tanssikiellot vain synkyyttä ja ahdistusta.

Annuli Perheentupa

Inkerinsuomalaisille omat puvut

Sukujuhlat-Suguvastavundu -kesäjuhla tarjosi tanssin ja musiikin lisäksi myös mielenkiintoista tietoa. Kaupungintalolla kuultiin luento inkeriläisten kansallispukuprojektista. Maie Ojamaa ja Annaliisa Abramova Tarton inkerinsuomalaisten seurasta pitivät esitelmän "Ommii riepuloi etsimmää, inkeriläinen pukuprojekti".

Kuva: Annuli Perheentupa

Logististen ja teknisten ongelmien vuoksi mielenkiintoinen tilaisuus Siilinjärven kaupungintalolla pääsi alkamaan pahasti myöhässä, ja sekä toinen luennoitsija että allekirjoittanut joutuivat poistumaan harmittavasti kesken tilaisuuden. Lisäksi dataprojektoria ei usean henkilön yrityksistä huolimatta saatu toimimaan, joten luennon diat jäivät näkemättä. Onneksi näytillä oli kaksi pukuprojektin myötä rekonstruoitua pukukokonaisuutta.

Annaliisa Abramova esitteli aluksi projektin taustoja. Viron inkerinsuomalaiset ovat useaan otteeseen yrittäneet pienillä resursseillaan saada käyttöön kansallispukuja, jotka perustuvat aitoihin käytössä olleisiin kansanpukuihin. Esikuva-aineistoa ei aluksi juurikaan tunnettu, mutta sitä on sittemmin alkanut löytyä erilaisista lähteistä.

Riepuloista pukukokonaisuuksiksi

Inkerinsuomalaisten seurojen käsityöharrastus ja jatkuva kiinnostus pukuperinteeseen poikivat kaksivuotisen projektin Viron Inkerinsuomalaisten Liiton ja Viljandin Kulttuuriakatemian kansanomaisen käsityön linjan kanssa. Projektin vetäjinä ovat toimineet Merje Malkki ja Maie Ojamaa.

Osana pukuprojektia on järjestetty kurssi Ingerimaa rahvariided - Inkerinmaan kansanpuvut, joka on koostunut luennoista, työtuvista ja tutustumiskäynneistä. Rahoitus järjestyi Eesti Kultuurkapitalin avulla. Kurssille osallistui sekä kiinnostuneita pukuhar-

rastajia että ammattilaisia Virosta. Osa oli inkeriläis-taustaisia, mutta mukana oli myös muita virolaisia. Opettajia ja ohjaajia kutsuttiin Virosta, Suomesta ja Venäjältä.

Pukukurssilaiset tekivät viime vuonna Ildiko Lehtisen avustamana matkan Helsinkiin Kansallismuseoon, jonne oli varattu heitä varten museokokoelmiin kuuluvia inkeriläisiä vaatekappaleita. Niitä tutkittiinkin innokkaasti valokuvaten, mitaten ja muistiinpanoja tehden.

Näiden sekä Viron ja Venäjän museoista löytyneen esikuva-aineiston, ”riepuloiden”, perusteella on alettu koota pukukokonaisuuksia.

Länsi-Inkerin puku

Annaliisa Abramova esitteli yllään olleen Länsi-Inkerin puvun. Sen esikuva-aineisto löytyi Tarton museosta. Hän kertoi, että Tarton yliopistossa opettava Juha-Matti Aronen on edesauttanut puvun koostamista. Esikuva-aineisto löytyi Tarton museosta. Puku edustaa alueen uudempaa pukuperinnettä.

Länsi-Inkerin pukukokonaisuuden muodostavat sininen painokuvioinen pellavapuolihome, jonka helmaa reunustaa punainen reunusnauha eli koittana, valkoinen pellavapaita punaisin kainalotilkuin sekä joko punaisella kirjailtu reikäompeleinen esiliina tai sivulle vyötettävä kylkiliina. Vyötäröllä on lautanauhavyö. Naisen päähine on taakse sidottu hunttu. Lisäksi puvun kanssa voi käyttää päällysvaate, joka on kesällä pellavaa, talvella villaa.

Tuutarin äyrämöispuku

Maie Ojamaa esitteli Tuutarin äyrämöispuvun, joka on kovin tutun näköinen. Puku näyttää Tyyni Vahterin vuonna 1936 kokoaman Vuorelman myymän

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Annuli Perheentupa

Tuutarin puvun ja vuonna 1989 kansallispukiraadin julkaiseman tarkistetun Tuutarin puvun sekoitukselta.

Pukukokonaisuuteen kuuluvat upeasti kirjailut rekopaita, hartiushame ja esiliina sekä vironvyö. Ojamaa kertoi, että alueella käytetty hartiushame oli aluksi punainen, myöhemmin sininen punaisin hartiuksin. Tytöt pitivät säppäliä lyhyeksi leikatuilla hiuksillaan. Naisilla oli hunttu, joka oli aluksi suuri, mutta pieneni ajan myötä ollen lopuksi vain pieni nappi; "otsanuppu" tai "otsanuppunen". Lisäksi voitiin käyttää huivia. Ojamaa itse pahoitteli, ettei hänellä vielä ole asianmukaista päähinettä, joten hän piti päässään omaa huiviaan.

Talvella Tuutarin puvun päällysvaatteena oli harmaa, koristeltu sarkaviitta. Pukuparsi on niin korea, että aikoinaan sanottiin alueen äyrämöistyttyjen olevan kuin tsaarin tyttäriä.

Muita pukuprojekteja

Rekonstruointityön alla on myös itäisimmän Inkerin Järvisaaren savakkopuku. Sen esittely ja ohjeistaminen on ollut projektin parhaita osuuksia ja yhteistyötä on tehty Suomeenkin. Puuhanaishena on ollut Raija Pedak Pärnusta.

Kuva: Museovirasto

Keltto-pitäjässä Pietarin takana oli lisäksi omanlainen pukupartensa. Se muodostui valkoisesta paidasta ja ruudullisista puolihameesta, liivistä ja esiliinasta. Päässään vaimoväki piti tanua, jonka alla olevat sykeröt antoivat sille muodon.

Miesten pukuja on myös kaivattu. Esimerkiksi tarttolaisen Röntyskä-ryhmän naiset esiintyvät Länsi

-Inkerin puvussa, joten miehiäkin varten olisi tarvetta asulle, joka perustuu aitoon esikuva-aineistoon. Kansallismuseon reissulla löytyi vain yksi miehen vaatekappale, housut. Niistä otettiin kuitenkin malli ja mitat Röntyskän miesten pöksysavottaa varten. Tartossa Viron kansallismuseon kokoelmissa on onneksi myös muutamat housut ja paidat.

KEK:n kansantanssitoimikunta aloitti toimintansa

Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskuksen (KEK) kansantanssitoimikunta kokoontui ensimmäisen kerran marraskuussa. Toimikunta huolehtii kansantanssialan järjestöjen yhteisistä kotimaisista ja kansainvälisistä tehtävistä ja toimii järjestöjen välisenä linkkinä. Se on myös KEK:n asiantuntijaelin kansantanssiin liittyvissä asioissa,. Esimerkiksi Nordlek-, Europeade- ja CIOFF-festivaaliyhteydet kuuluvat toimikunnan vastuulle, samoin järjestöjen yhteisen ohjaajakoulutuksen koordinointi.

Kansantanssitoimikunnan puheenjohtajana on tanssinopettaja (AMK) Riina Hosio ja siinä on edustajat kaikista KEK:n jäseninä olevista kansantanssialan järjestöistä.

Toimikunnan perustamisen takia esim. Nordlek-yhteyksiä hoitanut Suomen Nordlek-komitea ja yh-

teisiä koulutuksia synkronoinut Kansantanssin yhteinen toimikunta (KYT) on ajettu alas.

Yhteistyöelimiä on tähän asti luotu sitä mukaan, kun niille on ollut tarvetta. On positiivista, että rön-syilevät kansantanssialan järjestöjen yhteistyökuviot on saatu selkiytettyä ja tiivistettyä tähän uuteen toimikuntaan. Toisaalta sillä on paljon tärkeitä tehtäviä - ja sitä kautta myös vastuuta.

Järjestöjen tehtävänä on nyt pitää huolta, että toimikunnalla on hyvät toimintaedellytykset. On ensiarvoisen tärkeää, että yhteydet toimikuntaan toimivat molempiin suuntiin.

Työn iloa uudelle toimikunnalle!

Kansantanssissa tapahtuu

Kansantanssin ohjaajakoulutuksen perusopinnot alkavat 19.1.2019 Mikkelissä

Järjestöjen yhteiseltä kurssilta kansantanssin harrastaja saa valmiudet toimia ohjaajana kansantanssin harrastustoiminnassa. Koulutus perehdyttää suomalaisen kansantanssin tekniikkaan ja sen opettamiseen, suomalaiseen kansanperinteeseen, ryhmän toimintaan ja sen ohjaamiseen sekä harrastustoiminnassa kasvattajana toimimiseen.

Kansantanssin puvustus -kurssi 2.2.2019 Lahdessa

Sanna-Maaria Tornivaaran kanssa tutustutaan kansallispuhuihin, niiden käyttöön ja historiaan. Laura Hannulan ja Mari Soljan johdolla perehdytään esiintymisvaatteen suunnitteluun ja valmistukseen. Järjestäjänä Suomen Nuorisoseurat yhteistyössä Suomalaisen Kansantanssin Ystävien kanssa.

Kalenoiden ohjelmistokurssi 2.2.2019 Tampereella

Kaipaatko vinkkejä tai apua Kalenoiden yhteisohjelmataanssien ohjaukseen? Kansantanssin ohjelmistokurssilla pääset opettelemaan tanssit koreografi tanssinopettaja (AMK) Jutta Wrangénin johdolla. Järjestää Karjalainen Nuorisoliitto.

Karjalaisten tanssien kurssi 3.3.2019 Turussa

Lennu Yläneva opettaa karjalaisia kansantansseja Suistamolta Sortavalaan pelimannisäestyksellä. Järjestää Finlands Svenska Folkdansring yhteistyössä Suomalaisen Kansantanssin Ystävien kanssa.

Karjalaisen Nuorisoliiton Kevätpäivät 29.-31.3.2019 Hyvinkäällä

Karjalaisen Nuorisoliiton vuoden päätapahtuman Kevätpäivien ohjelmassa on kansantanssiluokittelu, työpajoja ja monenlaista oheisohjelmaa.

Tanssimylly 12.-14.4.2019 Tampereella

Suomen Nuorisoseurat järjestää kahden vuoden välein yli 15-vuotiaiden kansantanssiryhmien katselustapahtuman Tanssimyllyn. Tapahtuma toimii foorumina kansantanssia harrastavien ryhmien kohtaamiselle, yhdessä tekemiselle ja yhdessä oppimiselle.

Päivä Porvoossa 13.4.2019

Kansantanssinuorten Liiton lasten tapahtumassa voit viettää kivan päivän Porvoossa työpajoissa, vanhaan kaupunkiin tutustuen ja yhdessä tanssien.

Nordring 18.-22.4.2019 Oslossa, Norjassa

Yhteispohjoismaisella inspiraatiokurssilla kansantanssista ja kansanmusiikista kiinnostuneet 18-25-vuotiaat nuoret opettavat toinen toisilleen oman maansa perinnettä. Kurssille mahtuu vain kuusi suomenkielistä osallistujaa, neljä tanssijaa ja kaksi pelimannia. Ilmoita kiinnostuksesta 13.1. mennessä Kansantanssinuorten Liiton toimistolle: ktnl@kansantanssinuoret.fi.

Kansantanssin päivä 8.5.2019

Vuonna 2017 lanseerattu vuotuinen valtakunnallinen kansanmusiikin ja kansantanssin teemapäivä, jolloin kansantanssin tulisi näkyä joka puolella maata. Järjestää Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskus.

Kalenat 6.-9.6.2019 Lappeenrannassa

Kalenat on Suomen Nuorisoseurojen ja Karjalaisen Nuorisoliiton yhteinen lasten kansantanssitapahtuma. Ohjelmassa on konsertteja, työpajoja, tanssia, tekemisen riemua, illanviettoa, karjalaista haastamista ja festaritunnelmaa.

Lohjan Purpuri 8.-9.6.2019 Lohjalla

Suomalaisen Kansantanssin Ystävien tapahtumassa Lohjan torilla tanssitaan Suomen suurin purpuri ja nähdään kansantanssi- ja -musiikkiesityksiä. Lisäksi on mm. vanhan ajan pelimannitanssit isolla orkesterilla, grillausta ja yötanssit.

Nuorten leiri 14.-16.6. 2019 Ahvenanmaalla

Nuoret tutustuvat toinen toisiinsa ja toistensa perinteeseen

Ålek 16.-21.7.2019 Ahvenanmaalla

Maarianhaminassa järjestettävään Nordlek-tapahtumaan on resurssien pienuuden vuoksi maa-kohtaiset 50 hengen osallistujakiintiöt. Kiinnostuneet ilmoittautuvat omaan kattojärjestönsä 1.2. mennessä. KEK:n kansantanssitoimikunta valitsee lähtijät.

Europeade 17.-21.7.2019 Frankenberg, Saksa

Ilmoittautuminen on jo avattu, ja se päättyy jo 20.2. Mukaan mahtuu vain 5000 ensimmäistä, joten kannattaa olla sukkela.

Kansantanssin puvustus -kurssi

Miten kansantanssiryhmä puvustetaan ja mistä uusia ideoita puvustuksen suunnitteluun? Sopisiko ryhmän esiintymisasuksi kansallispuku, tuunattu perinteinen asu vai jotain ihan muuta? Entä mitä kaikkea tulee huomioida pukujen valmistusprosessissa? Puvustuskurssilla pääset perehtymään muun muassa näihin kysymyksiin.

Sanna-Maaria Tamivaaran kanssa tutustutaan kansallispukuihin, niiden käyttöön ja historiaan. Laura Hannulan ja Mari Soljan johdolla perehdytään esiintymisvaatteen suunnitteluun ja valmistukseen. Aihepiireinä mm. suunnittelun lähtökohdat, materiaalit, valmistus ja huolto. Kurssille ovat tervetulleita kaikki kansantanssin puvustuksesta kiinnostuneet, mitään ennakkotaitoja ei tarvitse.

Aika: Lauanaina 2.2.2019 klo 10-19
Paikka: Hannunsali / Kostyymi, Rautatiekatu 3, Lahti
Hinta: 80 € / jos kurssilla 10-12 osallistujaa
 65 € / jos kurssilla osallistujia 13 <
Kouluttajat:

- Sanna-Maaria Tamivaara SKY:n puvustonhoitaja
- Laura Hannula muotoilija (amk) ja turkulaisen suurtanssiteoksen Joki-Än (2017) puvustaja
- Mari Solja Helsingin Kaupunginteatterin ompelija ja värjäri

Ilmoittautuminen: 18.1. mennessä
www.nuorisoseurat.fi/ohjaajalle/tanssi-ohjaajalle

Koulutus toteutuu, mikäli sinne ilmoittautuu 10 osallistujaa. Ilmoittautuminen on sitova. Kurssimaksu laskutetaan heti ilmoittautumisaajan jälkeen ja sen tulee olla maksettuna ennen kurssin alkamista. Kurssimaksua ei palauteta, jos peruutus tapahtuu ilmoittautumisaajan jälkeen. Maksu palautetaan ainoastaan lääkärintodistusta vastaan.

Lisätiedot: riia.niemela@nuorisoseurat.fi / 044 744 3939

Kurssi toteutetaan yhteistyössä Suomalaisen Kansantanssin Ystävien ja Kansalaistalouden kanssa.

Nuorisoseurat

Esko Kannusmäki

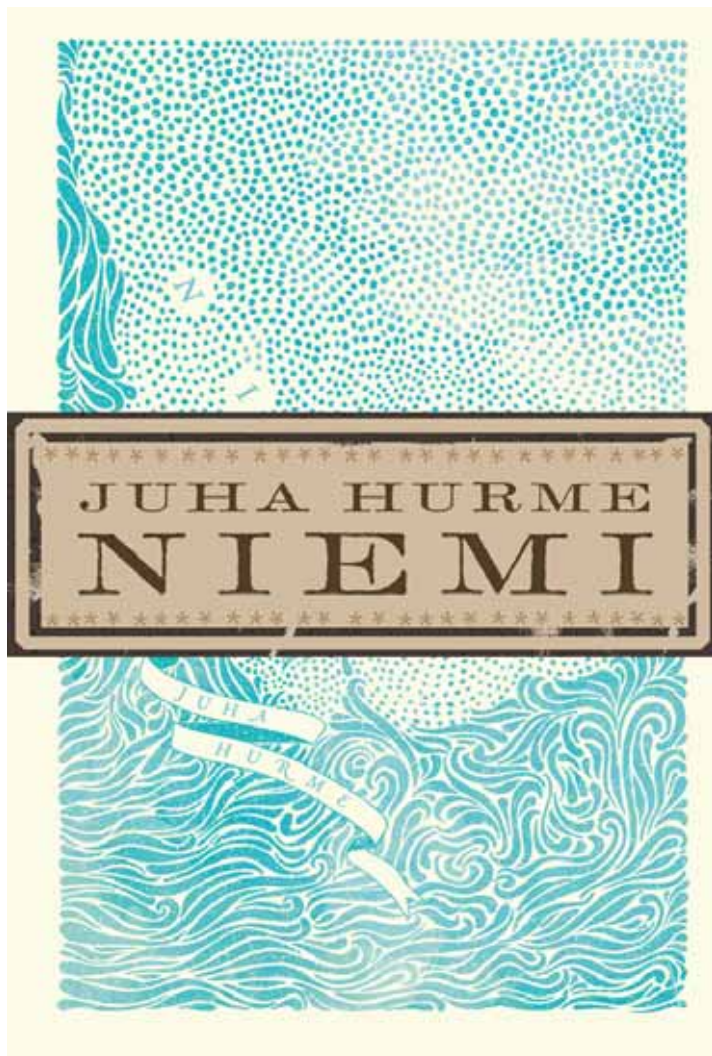
Kansantanssia kirjallisuudessa 30

Tanssillisia Otteita Juha Hurmeen Teoksesta
"Niemi"

Seppien ammattikunnan miekkatanssissa välineinä olivat miekat ja tynnyrintekijöiden kaaritanssissa kaaret tai vanteet. Piispa ja historioitsija Olaus Magnus kuvaa miekkatanssia, jota esitettiin paaston aikana "tiettyjen taiteellisten sääntöjen mukaan" ja jossa säästykseenä oli "pillien ääntä tai laulua tai molempia samanaikaisesti, ensin hitaasti ja arvokkaasti ja sitten pyörryttävällä vauhdilla". Jean Sibelius sovitti kaaritanssissa käytetyt kolme Piae-biisiä ja ne julkaistiin 1898 nimellä Carminalia. Sibbe tosin luuli, että biisit olivat peräisin 1700-luvulta.

Tanssi on ihmisruumiille terveellisintä jumppaa. 1600-luvun lopulla alkoi niemeläisessä jorauks-kulttuurissa lännestä alkaen muutos, joka puhalsi keskiaikaisen laulutanssin, eläinaiheiset tanssit ja sooloveivaukset sekä miesten ja naisten sukupuolittain jaetut tanssit uusien muotien tieltä. Paritanssit (mies/nainen) syrjäyttivät pikkuhiljaa lähes kaikki muut tanssimuodot. Maajussien sosiaalisen todellisuuden muutos ja musiikin muutos panivat tanssinkin muuttumaan. Perhe- ja sukukeskeinen avioitumisjärjestelmä alkoi vaihtua nuorten oma-aloitteeseen seurustelupuuhaan, ja riimiviisut ja instrumentaalimusiikki korvasivat kalevalamittaisen loiloutuksen.

Yleisiä tanssitilaisuuksia alettiin järjestää. Vaasalais-ta Hans Snabbia syytettiin 1660 tanssitupien järjestämisestä kotonaan. Närpiön pappi Holmius haastoi 1660-luvulla käräjille rengin, jota syytti avainviulun soittamisesta tanssitilaisuudessa. Sama äijä valitti 1670, että tanssituvat aiheuttavat pitäjään epäjär-

jestystä. Tanssituvat pantiin 1700-luvulla monin paikoin viranomaisten syyniin ja rajoitusten kohteeksi. Tanssiminen niputettiin yöjuoksun, kortinpeluun ja juopottelun kanssa. Rajoitukset levisivät vuosisadan kuluessa Etelä-Pohjanmaalta muualle maahan itä-kaistaletta lukuun ottamatta.

Ruotsissa jo 1768 julkaistu Gubben Noak nosti kirkollisissa piireissä hirveen haloon, joka puolestaan takasi kappaleen menestyksen suruttomien juomalauluna, todellisena kestopuosikkina. C.A.Gottlund kertoo nuoruuden päiväkirjassaan 1819, miten hän muiden huolettomien studenttien muassa kulki Upsalan yössä tanssien polskaa ja angleesia ja laulaen Gubbe Noakia niin että porvarien ikkunat helisivät.

Tornionjokilaaksossa Acerbi tutustui paikalliseen karhutanssiin:

”Talonpoikien tällöin esittämien erilaisten tanssien joukossa oli yksi, joka näytti erikoisen oudolta; sitä sanotaan seudulla karhutanssiksi. Mies pitää käsiään maassa ja samalla kannattaa itseään jaloilla, niin että hänen ruumiinsa on vaakasuorassa aivan kuin karhun tai muun eläimen, joka kulkee nelin jaloin. Pysyen koko ajan tässä asennossa hän alkaa tanssia, ja kaikki hyppynsä ja loikkauksensa hän yrittää tehdä soiton mukaan, joka on sävyltään hyvin alkukantaista. Tanssin suoritus käy ankarasti voimille, sillä miehen on vaikea jatkaa sitä kauemmin kuin kolme neljä minuuttia, ilman että hiki alkaa virrata hänen kasvoiltaan. Se on kuitenkin tavallaan hyvää käsivar-

ren lihasten harjoitusta ja niin muodoin erittäin hyödyllistä tämän seudun asukkaille, joilta koskien nouseminen kesäisin vaatii ankaria ponnistuksia ja suurta lihasvoimaa.”

Uusi, uljas vuosisata toi Niemelle 3/4-tahtilajisen muotitanssin. Vanhin maininta valssaamisesta on jouluaatolta 1800, jolloin 14-vuotias Jacobina Charlotta Munsterhjelm tanssi sitä Savossa ja kirjasi vahvan elämyksensä päiväkirjaansa. Åbo Tidningar jyrähti 1801 menuetin puolesta uudempia tansseja vastaan:

”Menuetti ennen kaikkea ilmaisee hienompia tunteita; mutta tämä hienostuneisuuden tanssi on ylellisissä ja vallattomissa piireissämme vajonnut halveksunnan kohteeksi. Tämä tanssi ei enää miellytä lainkaan sitä osaa nuorisosta, jolla ei ole mitään mukua todellista kauneutta kohtaan.”

Kuva: Hollolan Nuorisoseura

Annuli Perheentupa

Hollo ja Martta—Hollolan malliin

Hollolan Nuorisoseuran vuosittain järjestämä kansainvälinen kansantanssifestivaali Hollo ja Martta esittelee vuorovuosin aikuisten ja lasten ryhmiä. Tänä vuonna vuorossa olivat lapset ja nuoret. Tarjolla oli varsin vaikuttava kattaus energiaa, taituruutta ja tanssin iloa.

Hollon ja Martan avajais- ja päätöskonsertti Lahden kaupunginteatterin Juhani-näyttämöllä vetävät perinteisesti katsomon täyteen. Lahden kaupunginteatteri onkin hyvä paikka järjestää tällainen tapahtuma. Ennen ja jälkeen konsertin sekä väliajalla ehtii myös mukavasti rupertella muiden konserttavieraiden kanssa.

Hollon ja Martan tapaan konsertin lopussa esiintyjät ja yleisö sekaantuvat mukavasti yhdeksi joukoksi. Kuin olisimme kaikki yhtä suurta kansantanssiperhettä, harrastimmepa tai emme, olimmepa sitten paikallisia tai tulimme kauempaa paikalle.

Tänäkin vuonna Hollo ja Martta festivaalille oli saatu varsin tasokkaita kotimaisia ja ulkomaisia ryhmiä. Tanhuviestin toimitus pääsi seuraamaan avajaiskonserttia 28.10.

Kansainvälistä taidokkuutta

Ulkomaisina vieraina olivat georgialainen Marule Tbilisistä, Laulu- ja tanssiryhmä Radost Tsekin tasavallasta, Petersburg Souvenir Pietarista, Kalmukian valtion lasten ja nuorten kansantanssiryhmä "Tulpantchik", Kindervolkstanzgruppe Klagenfurt Itävalasta ja transsylvanialainen Boróka Romaniasta.

Kuva: Hollolan Nuorisoseura

Useimmille katsojille jäivät varmaan vahvasti mieleen sekä pienten kalmukkien eksoottinen väristely että georgialaisten fysiikan - ja fysiologian - lakeja uhmaava taituruus. Myös pietarilaiset esiintyivät hyvin taidokkaasti.

Sitä huomasi pohdiskelevansa, minkähänlaisilla menetelmillä lapset ja nuoret on saatu esiintymään niin yhdenmukaisesti. Piti ihan muistuttaa itseään siitä, että näyttämöllä on tosiaan lapsia eikä pienikokoisia aikuisia ammattitanssijoita.

Viimeisen päälle hiottu täsmällisyys ja yhdenmukaisuus kuuluvat entisten Neuvostoliiton maiden esiintymiskulttuuriin kaikuina sosialistisen folklorismin ihanteista. Taitavia esiintyjiä katsellessa kävi välillä tosin mielessä, että esitykset oli ehkä harjoitettu liiankin loppuun asti; aina viimeistä sormien ojennusta ja yhdenmukaista hymyä myöten - melkein pä kone- maisiksi.

Itävallan Kindervolkstanzgruppe Klagenfurtin ja romanialaisen Borókan tanssijoissa persoonalliset tyyli saivat tulla esiin, mikä toi esityksiin heti tiettyä säröä, mutta sitä kautta myös aitoutta ja luonnetta.

Tsekkiläinen Radost oli suorastaan sydäntä sykkäyttävän raikas poikkeus ulkomaalaisten ryhmien joukossa siinä, että heidän ohjelmistonsa ja esiintymisensä ei edes pyrkinyt aikuismaiseen lopputulokseen. Lapset saivat selkeästi olla ja esiintyä sinä mitä he ovat; lapsina. Esityksestä jäi hyvä mieli.

Kotimaista tanssin iloa

Suomesta Hollossa ja Martassa mukana olivat Lahden Tanhuujat, Matit ja Maijat, Country Heels and Toes Hollolan Kukkilasta, Tanssiteatteri Huuma Lahdesta, Tanhumies produktio ja Hollolan Nuorisoseuran kansantanssijat.

Suomalaisten esityksissä katsoja pääsi nauttimaan persoonallisista tyyleistä, yksilöllisistä ilmeistä ja aidosta tanssin ilosta. Se näkyi hurmaavina ja luonnollisina pilkahduksina pienimpien ja vähän isompienkin kasvoilla. Jokin tässä luonnollisuudessa puhuttelee suomalaiseen tyyliin tottunutta katsojaa niin, että etenkin pienimpiä katsoessa liikituksen kyyneleet kohoavat väkisinkin silmiin.

Konsertin jälkeen tuntuu, että suomalainen persoonallisuutta ja ilonpitoa hakeva tapa tehdä kansantanssia on kuitenkin mielekkäämpi kuin pyrkimys

ehdottomaan samanaikaisuuteen ja huikeaan taituruuteen; erityisesti lasten ja nuorten ollessa kyseessä.

Ulkomaisten lapsitaitureiden tanssit olivat kiistämättä huikeita. Tanssijoiden osaamista ja kurinalaisuutta ei voinut olla kunnioittamatta ja ihailematta. Heidän esiintymiskulttuurissaan tärkeintä on ryhmä ja kokonaisuuden sujuva toimiminen. Mutta silloin itse tanssijat henkilöinä jäivät etäisiksi ja ohjelmoidun tuntuisiksi. Varmaankin illanvietoissa ja pikkukonserteissa heitäkin pääsi paljon lähemmäksi.

Kansantanssin ohjaajakoulutuksen perusopinnot 2019

Oletko sinä tulevaisuuden ohjaaja, ryhmän sykkivä sydän ja iloa lepattava liekki?
Kouluttaudu kansantanssin ohjaajaksi nyt!

Kansantanssin ohjaajakoulutuksen perusopinnoista kansantanssin harrastaja saa valmiudet toimia ohjaajana.
Koulutus perehdyttää suomalaisen kansantanssin tekniikkaan ja sen opettamiseen,
suomalaiseen kansanperinteeseen, ryhmän toimintaan ja sen ohjaamiseen sekä harrastustoiminnassa
kasvattajana toimimiseen.

Ilmoittautuminen:

3.1.2019 mennessä www.nuorisoseurat.fi/ohjaajalle/tanssiohjaajalle

Koulutusviikonloput:

La-Su 19.-20.1. Kansantanssin opettamisen perusteet

La-Su 9.-10.2. Kansantanssin tekniikka ja musiikki

La-Su 16.-17.3. Kansantanssin opettaminen ja kehonhuolto

Kouluttajat: Tanssinopettajat (amk) Susanna Kivinen ja Paula Kettu

Hinta:

70 €-110 € (sis. opetus)

Hinta porrastuu osallistujamäärän mukaan.

Majoitus ja ruokailut ovat mahdollisia erillismaksusta.

Paikka:

Paukkula, Suomen Nuoriso-opisto, Mikkeli

Lisätiedot:

riia.niemela@nuorisoseurat.fi / 044 744 3939

Yhteistyössä:

Suomen Nuorisoseurat, Karjalainen Nuorisoliitto, Suomalaisen
Kansantanssin Ystävät, Kansantanssinuorten Liitto,
Finlands Svenska Folkdansring.

Teemu Perheentupa

Tanhuviestin kuusi vuosikymmentä osa 4

Tanhuviesti täyttää tänä vuonna 60 vuotta. Juhlavuoden juttusarjassa käymme lehden historiaa läpi noin 15 vuoden pätkissä. Neljäs osa kattaa vuodet 2004-2017.

2004

Tanhuviestin suuri muutos 2004 oli lehden muuttaminen painetusta sähköiseksi. Pääkirjoituksessa tilanteen toivottiin olevan vain väliaikainen. Ratkaisuun päädyttiin lähinnä kustannussyistä: painetun lehden kulut olivat kertakaikkiaan liian suuret. Sivumäärä väheni merkittävästi, ilmeisesti suuremman sivukoon ja yksinkertaistetun taiton sekä kuvien puuttumisen tähden. Lehden sisältö pysyi kuitenkin samana kuin aikaisemminkin, kansantanssista oli puhe. Myös päätoimittaja Ritva Sabelli jatkoi tehtävässään.

Kakkosnumerossa palattiin tanhutuomariseminaareihin. Yhteisistä arvostelusäännöksistä toivottiin saatavan yhdenmukaisempi käsitys kansantanssista. Samassa lehdessä arvosteltiin Leikkilipas-kirja sekä kerrottiin erilaisista konserteista ja esityksistä.

Kolmosnumerossa kuvat palasivat lehteen, jonka sivumäärä nousikin taas heti. Numeron pääjuttu oli Leena Ahon ja Violan Malmin yhdessä Turun 775-vuotisjuhliin tekemä yli 500 tanssijan tapahtuma Tanssia Turulle. Lähes yhtä paljon tilaa käytettiin helsinkiläisen Tanhu-Visan Novgorodin-matkan ja Turun Kansantanssin Ystävien Virsut-ryhmän Penedon reissun kuvauksiin. Ensimmäistä kertaa Tanhuviestissä oli Kuulumisia Suomen Kansallispukekuksesta.

Nelosnumeron laajin juttu oli Tanhu-Visan 70-vuotisjuhlakonsertti. Lisäksi Hyvinkäällä oli vietetty 30-vuotisjuhlia, Rahwaan Messu kävi Australiassa ja SKY oli julkaissut Katrillaten -CD-levyt.

2005

Päätoimittajaksi vaihtui Kari Jaronen, mutta lehden sisältö pysyi edelleen samanlaisena. Ykkösnumerossa eniten tilaa annettiin Folklandialle, josta oli kaksi juttua. Tapahtuma sai kiitosta, mutta kansantanssiesityksiä hiukan arvosteltiin liiaksi toisiaan muistuttavina, vaikkakin taitavina. Helsingin Kansantanssin Ystävien Purpuri-ryhmä oli käynyt Folkloriadassa Unkarissa. Laajasti käsiteltiin myös kansallispuvun syntymäpäivää, jota tultaisiin juhlimaan kuluvan vuonna.

Kakkosnumerossa oli jutut paitsi kansallispuvun päivästä, myös vasta ilmestyneistä Pelimannitanssit-CD:stä ja Viola Malmin Elämäni tanssit-kirjasta. Lastennurkka ilmestyi (taas) lehteen.

Kolmosnumeron parasta herkkua oli juttu virolais-suomalaisista Suvijön tansseista ja ennenkaikkea Juha-Matti Arosen artikkeli Viron lehdistössä aiheesta käydystä keskustelusta. Paitsi että juttu oli elävästi kirjoitettu, voi vain haaveilla, että Suomenkin lehdistössä käytäisiin laajaa debatointia kansantanssitapahtuman ohjelmasta.

Nelosnumerossa pohdittiin Tanssimanian myötä kansantanssin olemusta ja ilmaisua, onniteltiin Hollo ja Martta festivaalia CIOFF-statuksesta ja kehoitettiin tutustumaan uuteen kansallispuvut.fi- sivustoon.

2006

Vuoden ensimmäisessä numerossa suunnattiin kohti Göteborgin Nordlekiä. Vuoden teema oli Nurkkatanssit ja puskasoitot, joita lehdessä myös laajasti käsiteltiin. Pääkaupunkiseudun Karjalaisten Nuorten kansansatuihin perustuva Onnen Solat-tanssiteos sai myös runsaasti huomiota. Muualla lehdessä keuhuttiin uutta Rahwaan puku-kirjaa ja Kangasalan Kansantanssijoiden "Nyt on ystävät yhdessä" 30-vuotisjuhlakonserttia. Esiteltiin myös 50 vuotta täyttänyt Bela Gazdag.

Kakkosnumerossa kerrottiin lisää Kangasalan Kansantanssijoiden juhluvuoden tapahtumista, kuten Komeesti kylän keskellä! -kansainvälisestä kansantanssiviikosta sekä vuosien tauon jälkeen pidettävistä Kruunuhäistä. Paljon asiaan oli myös Helsingin pitäjän tanhuujien ja spelareiden Kevätpilkistyksestä ja Seurasaarisäätiön 50-vuotisesta historiasta.

Kolmannessa numerossa sitten muisteltiin etenkin kesän Nordlekiä, mutta myös Turun Kapulalystejä. Turkulaiset olivat puolestaan käyneet Dance2006Prague-festivaaleilla.

Nelosnumerossa muisteltiin edesmennyttä Stina Hahnsonia, suomalaisen kansantanssitoiminnan vaikuttajaa ja FSF:n monikymmenvuotista pääohjaajaa. Saatiin myös tietää, että syksyn aikana oli Espoon Kansantanssijat täyttänyt 10 vuotta, ja Hämeenlinnalaiset olivat pitäneet 12 tunnin tanssimaratonin — jonka suosituin tanssi oli Katrilli Repolasta.

2007

Tanhuviesti oli taas ollut Folklandialla mukana, ja muun ohessa kertoi, että Antti Savilampi oli Vuoden Väinö. Lehdessä esiteltiin yksityiskohtaisesti myös juuri tarkistettu Hankasalmen naisen kansallispuku.

Kakkosnumeroa hallitsi suvereenisti Kuopion Tanhuajat ja tulevat Canthin Karkelot Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin yhteydessä. Varalassa oli ollut koko päivän polskakurssi.

Kolmosessa vielä muisteltiin Kuopiota ja sen kesäpäiviä. Rauman Fikuleeri oli ehtinyt myös Prahaan, ja Lieksan Nuorisoseura kertoi kansantanssitoiminnastaan. Turun Kansantanssin Ystävien farmijoukkue oli käynyt Petroskoissa oppimassa juhannusperinteitä, Juha-Matti Aronen, Lennu Yläneva ja Jari Komulainen puolestaan Japanissa saakka opettamassa kansantanssia.

Vuoden viimeisessä numerossa oli jutut Lucia-perinteestä ja kansantanssinopettajakurssi VII:n järjestämästä kansantanssinopettajakoulutuksen 30-vuotisjuhlasta. Kansantanssinuorten Liitto oli täyttänyt syksyllä 25-vuotta ja synttäreitä oli vietetty koko päivä.

2008

Laajin artikkeli ensimmäisessä numerossa oli Lohjanseudun Tanhuujien Suguvastavundu-reissusta Tverin Karjalan kautta Udmurtiaan saakka. Kovasti lehdessä oli myös jo asiaa seuraavan vuoden Nordlekistä. Lehdessä, jonne kaivattiin talkoolaisia. Sitä ennen oli kuitenkin tiedossa ainakin Pihkurin Pyörähdykset Viitasaaressa.

Kaakkosessa oli yhteenveto lukijakyselystä, jonka

mukaan Tanhuviestin tulisi jatkossakin kertoa kansantanssin tapahtumista koti- ja ulkomaila. Kangasalan kansantanssijat oli pyytänyt Kansantanssinuorten Liittoa ja Karjalaista Nuorisoliittoa avustamaan Komeesti Kylän Kohdalla- tapahtumaansa, ja yhteistyötä odotettiin mielenkiinnolla ja innostuneesti.

Kolmannessa numerossa oli perinteisen runsaasti matkakertomuksia kesältä. Oli käyty Barnlekissä, Havlekissä, Kaustisella ja Petroskoissa. Ja tietenkin Viitasaaren kesäjuhlissa.

Vuoden viimeisessä numerossa Saarijärven Kansantanssin Ystävät kertoi 20-vuotistaipaleestaan ja Joensuuulainen KiMaRa 30-vuotisjuhlistaan. Muina aiheina olivat mm. joulun perinteet ja Leikkivoimateemavuosi.

2009

SKY:n jäsenyhdistykset alkoivat kertoa itsestään ja haastaa muita yhdistyksiä tekemään vuorostaan saman. Juha-Matti Aronen kertoi monen sivun artikkelissa Inkerin tanssiperinteestä ja -harrastuksesta. Ensimmäinen numero esitteli myös pääsiäisperinteitä ja vanhan kansan taikoja. 51. toimintavuoden kunniaksi julkaistiin näköisartikkeli vuodelta 1959. Esittelyssä oli myös KEK:n teema 2009-2010, Leikkivoima.

Vuoden toisen numeron isoin juttu oli jälleen J-M. Arosen monisivuinen tietopaketti inkeriläisestä tanssiharrastuksesta. Hyvänä kakkosena oli tulevan kesän Nordlek Lahdessa.

Näiden lisäksi Tanhuviesti muisteli 50-vuotista taivaltaan näköisartikkelilla vuodelta 1969.

Kolmosessa kerrottiin SKY:n ja Settlementtien tiivistävän yhteistyön vuoksi pitkäaikaisen settlementti-

vaikuttajan ja SKY:n kunniajäsenen, Liisa Laaksosen henkilöhistoria. Samassa numerossa SKY:n puvusto etsi yhteistyökumppaneita ja virolainen tanssiryhmä Juhukse suomalaista ystävyysryhmää.

Nelosessa oli kovin runsas määrä ryhmien ja yhdistysten vuosijuhlia. Kansallispukukeskuksessa oli avattu Vuorelma 100-vuotta näyttely. Pelimannityhteitten Suomenmestaruuskilpailuihin etsittiin osallistujia.

2010

Tanhuviestin työstämisen aloitti uusi päätoimittaja, Risto Elo. Vuoden alussa muistutettiin SKY:n ja Settlementtien yhteisestä "Tält ja tois puolt jokke"-kansantanssitapahtumasta, jonka kolmessa konsertissa esiintyisi 37 ryhmää. Keväälle luvattiin myös kansanomaisten paritanssien ja seurataanssien kurssit sekä lapsille ja nuorille suunnattu Päivä Porvoossa-tapahtuma. Folklandiasta ja HKY:stä oli retrospektiiviset artikkelit.

Kakkosnumerossa muisteltiin juuri edesmennyttä karjalaisen kansantanssin suurnaista, Viola Malmia. Isoin artikkeli lehdessä oli Turun katselmuksesta ja luokittelusta. Aronen jatkoi artikkelisarjaansa Inkeriläisistä kansantansseista.

Kolmannen numeron pisin juttu oli Isleikistä Islannista. Hyvänä kakkosena oli historiallinen tanssi ja siihen liittyvä kurssi. Kolmas pitempi artikkeli oli Kari Bergholmin 80-vuotispäivän kunniaksi pidetyistä tansseista. Taina Kangas aloitti kansallispukukonsulttina Jyväskylän Kansallispukukeskuksessa ja kirjoitti ensimmäiset kuulumiset Tanhuviestiin.

Nelosnumerossa käytiin läpi kesän ja syksyn tapahtumia ja valmistauduttiin tulevan vuoden rientoihin. Kerrottiin mm. että Antti Savilammelle oli myön-

2 / 2010

Julkaisijat:

Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry
Kansantanssinuorten Liitto ry
Pelimannikilta ry

Päätoimittaja:
Risto Eila

Osoite:
Tanhuviesti / Suomalaisen Kansantanssin Ystävät
Döbelninkatu 5 B 21, 00260 Helsinki
p. (09) 441 803 tai 045 2777 383; ti 14.00–18.00, ke ja to klo 10.00–14.00

netty tanssitaiteen valtionpalkinto. Lehdessä oli pitkästä aikaa myös levyarvosteluja.

2011

Vuosi alkoi perinteisesti jutulla Folklandialta, jossa uutuuksena oli ollut Tanhu!-kilpailu. Uleniuksen Pentille oli tasavallan presidentti myöntänyt director musices -arvonimen ja Turun Kansantanssin Ystävät oli täyttänyt 40 vuotta. Lukijat saivat myös tutustua ammattikansantanssija Helmi Järvensivun elämään.

Kakkosessa Ahjolan Tanhuajat täytti 60-vuotta ja lukijoille esiteltiin uutuus, FolkJam. Esittelyssä oli myös Suur-Vesilahden kansallispuku. Muuten lehti oli sivumäärältään suhteellisen pieni.

Kolmosnumero olikin sitten aika vahvasti kesäjuhla-

numero. Metron Melkut oli pidetty Helsingissä ja juttuja siitä riitti. Lisäksi oli artikkelit Barnlekistä Tanskan Skivessä, Tarton Europeadesta ja Turussa pidetystä ulkosuomalaisjuhlasta. Helsingissä pidettiin ensimmäinen kansallispuvun päivän tuuletuspiknik. Kansantanssia kirjallisuudessa -sarja alkoi. Lehdessä oli myös ohjeet Tanhuvakasta pois jätettyyn Ranskankatrilliin Saarijärveltä.

Nelosnumero esitteli sekä kansantanssialan kattojärjestöjä että muita alan organisaatiota ja hehkutti 110-vuotiaasta SKY:tä sekä Tanssimanian yhteydessä pidettyä Dääns-leiriä. Esittelyssä oli Kankaanpään kansallispuku.

2012

Ykkösnumero kertoi kansantanssialan kuulumisia Suomessa ja ulkomailla sekä SKY:n 110-vuotisjuhlista. Tähtäimessä olivat kesän Tanssipidot Tampereella ja Nordlek Steinkjerissä.

Kakkosen isoin artikkeli kertoi Hämeenlinnan Kansantanssijoiden toiminnasta. Pääkaupunkiseudun Karjalaisten Nuorten 45-vuotisjuhlakonsertti "Evakon laulu" sai positiivisen arvion. Tanhuviesti myös pyysi lukijoilta kannanottoja siihen, pitääkö aina edellyttää kansallispukua esiintymisasuksi.

Kolmosessa aloitettiin jo hyvissä ajoin valmistautuminen Saarijärvellä pidettäviin 2013 kesäjuhliin. Hauholaiset Ikiliikkujat kertoivat toiminnastaan ja Turkulainen Samppa Folklore oli käynyt Nepalissa. Raportteja oli sekä Nordlekistä että Tampereen Tanssipidoista.

Nelosessa kerrottiin Liettuun vahvasta ja monipuolisesta perinneharrastuksesta Tanhu-Visan matkan yhteydessä. Gunnel Biskopin väitöskirjaa Dansen för åskådare kiiteltiin ja otettiin kantaa kansallispuku-

kankaiden uusiokäytöstä käytävään kuumentuneeseen keskusteluun.

2013

Vuoden aluksi muisteltiin edesmennyttä Vuokko Kivisaarta. KTNL julkaisi Seura- ja juhlatansseja kirjan, jota Tanhuviesti mainosti. Numerossa käsiteltiin myös lähestyviä Saarijärven Mahtimeininkejä sekä lukuisia kursseja.

Kakkosnumerosta Mahtimeiningit veivät paljon tilaa. Sekaan mahtui toki kommentteja uudesta Taiteen edistämiskeskuksesta ja sen taideneuvostosta ja ennenkaikkea yrityksestä saada Petri Hoppu neuvoston jäseneksi.

Kolmosessa sivumääristä kilpailivat raportit Mahtimeiningeistä, Grönleikistä ja Finnfestistä. Hämeenlinnasta oli käyty Europeadessa, ja pohjoismaista tultu Espooseen tanssimaan. Vuosikymmenten tauon jälkeen Tanhuviestiin palasi pakina.

Nelosnumerossa painotettiin vertaisopintoryhmätuen hakemisen tärkeyttä ja pohdittiin mitä KEK:in ja Folklore Suomi Finlandin fuusioituminen tuo tullessaan. Pienen tauon jälkeen perinnetietouskin palasi lehden sivuille.

2014

Vuoden ensimmäisessä numerossa saatiin kuulla, että Eila Ulenius Lohjanseudun Tanhuujista oli saanut Lohjan kulttuuripalkinnon nimenomaan ansioistaan kansantanssitoiminnassa. Folklandian kuulumiset saatiin taas, vuoden paussin jälkeen. Tutustuttiin myös Samuli Paulaharjun muistiinpanoihin Ristkasaskasta sellaisina kuin sitä tanssittiin variaatioineen Uudellakirkolla 1905.

Vuoden toisessa numerossa oli kansikuva kasvatettu koko kannen kokoiseksi ja taitto pistetty uusiksi. KEK:n polkan teemavuosi ja polkka esiteltiin ja Helsingin Kansantanssin Ystävien 50-vuotiskonsertista oli kaksikin juttua.

Kolmosnumerossa tutustuttiin uuteen päätoimittajaan, Teemu Perheentupaan. Taitto kehittyi edelleen aika lailla sellaiseksi kuin se on tässäkin lehdessä. Lehden sivuilla raportoititiin Suguvastavundusta ja Sääskipolskasta sekä ihmeteltiin, mikseivät tarjolla olevat avustukset kelpaa tanssiryhmille. Pia Pyykinen aloitti kolumninsa.

Nelosnumerossa sivumäärä oli melkein pä tuplaantunut, liekö johtunut isommista kuvista. Kansallispuvut saivat suhteellisen paljon tilaa Jääskén naisen tarkis-

tetun puvun ja Vuorelma Oy:n konkurssin takia. Pakinoitsija vaihtui.

2015

Vuoden aluksi Kari Bargholmille myönnettiin Vuoden Väinö-titteli. Suunnattiin kohti seuraavana vuonna olevaa kansantanssin riemuvuotta ja ryhdyttiin julkaisemaan uudestaan Tietovakka 1 - Perustietoa Tanhun Opetuksesta -kirjan sisältöä, koska painos oli loppunut jo kauan sitten.

Kakkosnumerossa alkoi kansallispukujen päähineitä käsittelevä kirjoitussarja. Lakkaudetun Pelimannikilän historia käsiteltiin lyhyesti, samoin Settlementtiliiton kansantanssityöryhmän. SKY ja perinteinen kansantanssi -keskustelutilaisuudessa todettiin, että tanssitaan sitä, mitä ryhmät haluavat, ja esitetään sitä mitä yleisö haluaa. Lehdessä tutustuttiin myös halling-tanssiin.

Kolmosnumerossa hallitsevina olivat jutut Nordlekista. Myös tulevaan Kansantanssin Riemuvuoteen valmistauduttiin jo täyttä häkää. Kaikkiaan 15 uusia maalaista kansantanssiryhmää oli saatu mukaan Kaustiselle Uusimaa-juhlakavalkadiin.

Vuoden viimeisessä numerossa Petri Hoppu kertoi kotiljongin jälkeläisistä, esimerkkinä Ruotsinkatrilli Asikkalasta. Ingrid Rüütel Virosta täytti 80-vuotta ja Gunnel Biskop julkaisi kirjan menuetista. Viroon päästiin myös kuvareportaasilla Tanhu-Visan matkasta Pärnuun. Tässä numerossa teki paluun vuosikymmenten takaan pikku-uutisten osio "Pilkkeitä" - nyt nimellä "Pilput".

2016

Ensimmäisessä numerossa oli tarinaa Folklandiasta, kuten niin usein ennenkin. Sen lisäksi oli iso artikkeli karjalaisista soolotansseista venäläisen tanssitutki-

muksen näkökulmasta ja paluun teki Jari Komulai-

sen pedipalsta kansanmuusikoille vuodelta 1999. Isoin artikkeli oli kuitenkin Kaivohuoneen Runeberginpäivän konsertista, jossa uudelleen tanssittiin ohjelmisto vuoden 1866 juhlasta.

Kakkosnumerossa oli haastateltu Petri Hoppua aiheena Kansantanssin Riemuvuosi, tavoitteena oli ymmärtää, että mitä Riemuvuonna oikein riemuttiin. Isohko artikkeli oli myös metsäsuomalaisen polskasta.

Kolmosessa oli isot artikkelit sekä Granifolkista että Pispalan Sottiisin Riemu!-konsertista. Petri Hoppu kertoi Raatikko-tanssin historiasta ja levinneisyydestä. Ryhmiä oli käynyt Tverissä ja Mordvassa ja Loh-

janseudulla vietetty 50-vuotisjuhlia. Vanha nimilogo vaihdettiin uusvanhaan kansallispukujen väreihin soinnutettuun logoon.

Nelosnumerossa muisteltiin edesmennyttä Tapani Luhtarantaa. Petri Hoppu aloitti kolumnistina. SKY täytti 115 vuotta. Bragen pukutoimiston esittely upeine kuvineen vei monta sivua lehdestä. Hollo ja Martta festivaalista oli juttu, kuin myös ohjaajakou-

TANHUVIESTI

lutuksesta. Ilouutisena kerrottiin myös, että Folklandia palaa Silja Europalle.

2017

Helmikuun numerossa kerrottiin kansantanssinohjaajakoulutuksen perusosiosta. Usva-ryhmä kertoi käynnistään Arabiemiraateissa. Folklandialla oli ollut kansantanssia enemmän kuin tarpeiksi. Myös hambon monimutkaiseen ja hämäävän historiaan päästiin tutustumaan.

Kevään numerossa Tanssimylly Tampereella oli isosti esillä. Karjalaisen Nuorisoliiton kevätpäivät puolestaan oli pidetty Porvoossa. Tanssien historiassa oli vuorossa polskan vaiheita.

Kolmosnumerossa Europeadea kerrattiin monen aukeaman verran. Kautisesta kerrottiin kansantanssijan näkökulmasta. Barnlek ja Etnogaala saivat palstatilaa, kuten uusi Pirkanmaan maakunnallinen ryhmäkin. Suomen Nuorisoseurojen Tanssin osamiskeskus esitteli itsensä lukijoille.

Vuoden viimeisen numeron aiheita olivat mm: Tanssin Talo oli nimennyt kansantanssin lähettilääksi Riina Hosion. SKY:n puvusto juhli 110-vuotissyntymäpäiväänsä. Etnogaalassa palkittu Petri

Kauppinen haastateltiin ja Tanssimaniasta kerrottiin. Kansantanssin vaikuttajista esiteltiin Kerttu Saarinen.

2018

Tämän vuoden lehdet saa kukin lukea itse. Tätä juttusarjaa varten on läpikäyty 240 numeroa Tanhuviestiä, joiden kautta on välittynyt laaja ja moniulotteinen kuva suomalaisen kansantanssin vaiheista ja kehityksestä. Tanhuviesti toivoo lukijoilleen yhtä vilkasta ja monimuotoista seuraavaa 60-vuotis taipaletta kansantanssin parissa ja kiittää kaikkia niitä, jotka ovat vuosikymmenten varrella kirjoittaneet oman osansa Tanhuviestin tarinasta.

Lohjan Purpuri 8.-9.6.2019

Tervetuloa ensi kesänä 8-9.6.2019 tanssimaan Lohjan Purpurin merkeissä!

Avajaiset Lohjan torilla klo 12.00 ja siitä eteenpäin kansantanssi- ja -musiikkiryhmillä on tilaisuus esittää omaa ohjelmaansa torin lavalla. Illemmalla ohjelmassa ovat kunnon vanhanajan pelimannitanssit ison orkesterin säestyksellä.

Yötä myöten ohjelmassa tulee olemaan myös yö-tanssit, makkaranpaistoa yms majoituskoululla.

Sunnuntaina voi myös osallistua messuun Lohjan keskiaikaisessa kirkossa klo 10.00. Iltapäivällä kuljetaan porukalla pelimannien johdattamina harjulta torille, jossa ensin on lasten yhteisesitys, ja sen jälkeen Purpurin tanssijat asettuvat kahdeksan parin kuvioihin; tanssitaan Suomen suurin purpuri.

Kesäjuhlat päättyvät yhteisesityksen jälkeen yhteislauluun.

Teemu Perheentupa

Tanssia peijaisissa

Kansa on juhlistanut myös kuolemaa tanssimalla, kuten kaikkia muitakin elämän suurempia ja pienempiä tapahtumia. Sekä eläinten että ihmisten muistoksi on laitettu jalalla koreasti. Ehkä tunnetuin ja harrastetuin on ollut tapa viettää kaadetun karhun peijaisia.

Näin kuvaili näkemiänsä karhunpeijaisia 1770-luvulla tuntemattomaksi jäänyt muistiinmerkitsijä:

“Huomion arvoiselta näyttää tämä taikausko, suomalaisille muinoin varsin tavanomainen, eikä vielä tähänkään päivään mennessä Kainuusta ja Savosta täysin hävitetty. Kun karhu oli kaadettu ja nahka siitä nyljetty, he ripustivat sen puuhun ja kumarrellen sekä muin elein ikäänkuin palvoivat sitä hyppien sitten sen ympärillä, juoden ja runojaan laulaen, uskoen, että he näin lepyttäisivät kuolleen karhun ja varmistaisivat itselleen uuden saaliin.”

Tohmajärvellä syntynyt ja Sortavalassa voimistelun lehtorina työskennellyt Oskari Hainari kirjassaan *Ku-*

via Raja-Karjalasta vuonna 1894:

“Karhunpeijaisista ei enää ole muita menoja jälellä kuin se, että tapettu karhu aina tuodaan tupaan. Sinne kokoontuu koko kylän rahvas “bessodaa” eli tanssi-iltaa viettämään. Tällaisissa tilaisuuksissa täytyy pitää kylän tyttöjä silmällä, että eivät pääse “kynttä kischkomahan”- Karhunkynnet tuottavat näet naimaonnea ja ovat siitä syystä hyvin haluttua tavaraa neitosille.”

Ja vielä muutama vuosikymmen sitten Toimi Versta muisteli isöäitinsä kertomuksia 1900-luvun alkupuolelta:

“Se tuotiin kokonaan se karhu sieltä metsästä sinne

Kulumalan talon pirttiin vartavasten tehryn pukin päälle, ja sitte se oli niin kuin siinä luonnollisessa koossa ja luonnollisessa asennossa [...]

Ja sahti, sitten tuota se virtolainen hyvä sahti ja kalja ja piimä ja maito ja voi. Ja kai siellä oli sitten joukolla taskumattikin, jossa oli karhua ja miestä väkevämpää omakeittosta, luvallisella ajalla keitetty, saman talon karjakahtiössä.[...]

Se oli semmonen kyläkunnan yhtyminen ja rentoutumistilaisuus ja seurustelutilaisuus, ja tietysti siellä sitten loitsuja ja kaikkia luettiin, ja niitä mesikämmeniä kehuttiin, että kai siinä oli taikauskookin vielä joukossa. No niin, ja tässä ku peijaisjuhlassa oli kohokohta se kun, kun kyläkunnan vahavimmat ukkomiehet vetivät ringin, sanottiin ringiksi, piirin, sen karhun ympärille sellasen pienemmän piirin, ja poikamiehet sitte piti suuremman piirin sinne niiren ulukopuolelleen ja ne yritti sitten murtaa sitä ukkomiesten piiriä, että nekin olis päässy karhua hyväileen ja silittää. Ja ukkomiehet pani vastaan, ne ei päästännä, sen saa arvata, että silloin kävi jytinä Kulumalan pirtissä, sen ku siellä niin raavahat miehet oikeen voimakeinolla yrittivät. Ja niin se sano se isoäiti, että ne ei päässy ne poikamiehet sen karhun tykö, ne äijät oli sellasia äijiä, jotka siinä oli siinä pienessä ringissä sen karhun ympärillä.”

Hautajaistanssit

Vaan aina ei tanssittu pelkästään petojen peijaisissa, vaan ihmistenkin hautajaisissa saatettiin laittaa jalalla koresti, kun kerran oli yhteen keräännytty. Vanhin tunnettu maininta on 1600-luvun alussa Kemin Lapiissa lähetystyötä tehneen Mansuetus Jacob Fellmanin lyhyt maininta:

“Heidät haudataan lähelle majojaan ja kotiaan, joihin he sitovat hänen koiransa, ja asettavat Kannuksen (Niinkuin he sitä nimittävät) haudan päälle...

Lauluinaan he käyttävät runolauluja kannuksensa ja tanssin yhteydessä.”

Jälkipolvet ovat kovasti pohtineet ovatko kyseessä saamelaiset vai karjalaiset asukkaat, mutta termi kannus rummun nimityksenä viittaa vahvasti karjalaisiin.

Näin asiaa käsiteltiin vuonna 1945 julkaistussa *Nuorisoseuratyötä Etelä-Karjalassa vuosina 1890-1917 kirjassa*:

“Hiitola oli tanssiin nähden siinä suhteessa omaa luokkaansa, että siellä on muitten perhejuhlien ohella tanssittu myöskin hautajaisissa. Tämä tuntuu melkein uskomattomalta, mutta totta se on. Hiitolan nuorisoseurasta lähetettiin sanomalehteen 22.4.1894 pidetyn keskustelukokouksen pöytäkirja. Se on laadittu kokouksessa, jossa keskusteltiin Etelä-Karjalan Nuorisoseuran lähettämän keskustelukysymyksen johdosta: Missä määrin on oikeus rajoittaa nuorison vapautta erikoisesti huvitusten suhteen? Keskustelua ei syntynyt, sillä huomautettiin, ettei kunta ole rajoittanut tanssia millään tavalla. Katsottiin siis turhaksi keskustella. Mutta kun sitten muutettiin kysymystä jonkin verran, niin että se tuli kuulumaan: “Olisiko mitään rajoituksia tanssiin nähden tehtävä?”, syntyi vilkas keskustelu. Siinä ilmeni melkein yksimielisenä mielipiteenä, että rajoituksia olisi asetettava, koska nuoriso tanssii sellaisissakin tilaisuuksissa kuin hautajaisissa. “Hautajaisiin kutsuttu nuoriso usein menee toiseen taloon, joskus vain toiseen tupaan tanssimaan. Koska hautajaistilaisuus on kuitenkin murhejuhla, niin olisi tämä tapa poistettava. Myöskin olisi poistettava tanssien pitäminen paastoaikana ja rukouspäivinä”, sanotaan pöytäkirjassa.

Myöskin nuorisoseuran seuralehdessä “Taimi. Kesä-kukkia nuorisolle”, on vuodelta 1894 kirjoitus

“Hautajaiset ja tanssi”, jossa asiasta on samantapainen selostus, siihenkin liittyy toivomus, että tästä rumasta tavasta luovuttaisiin.”

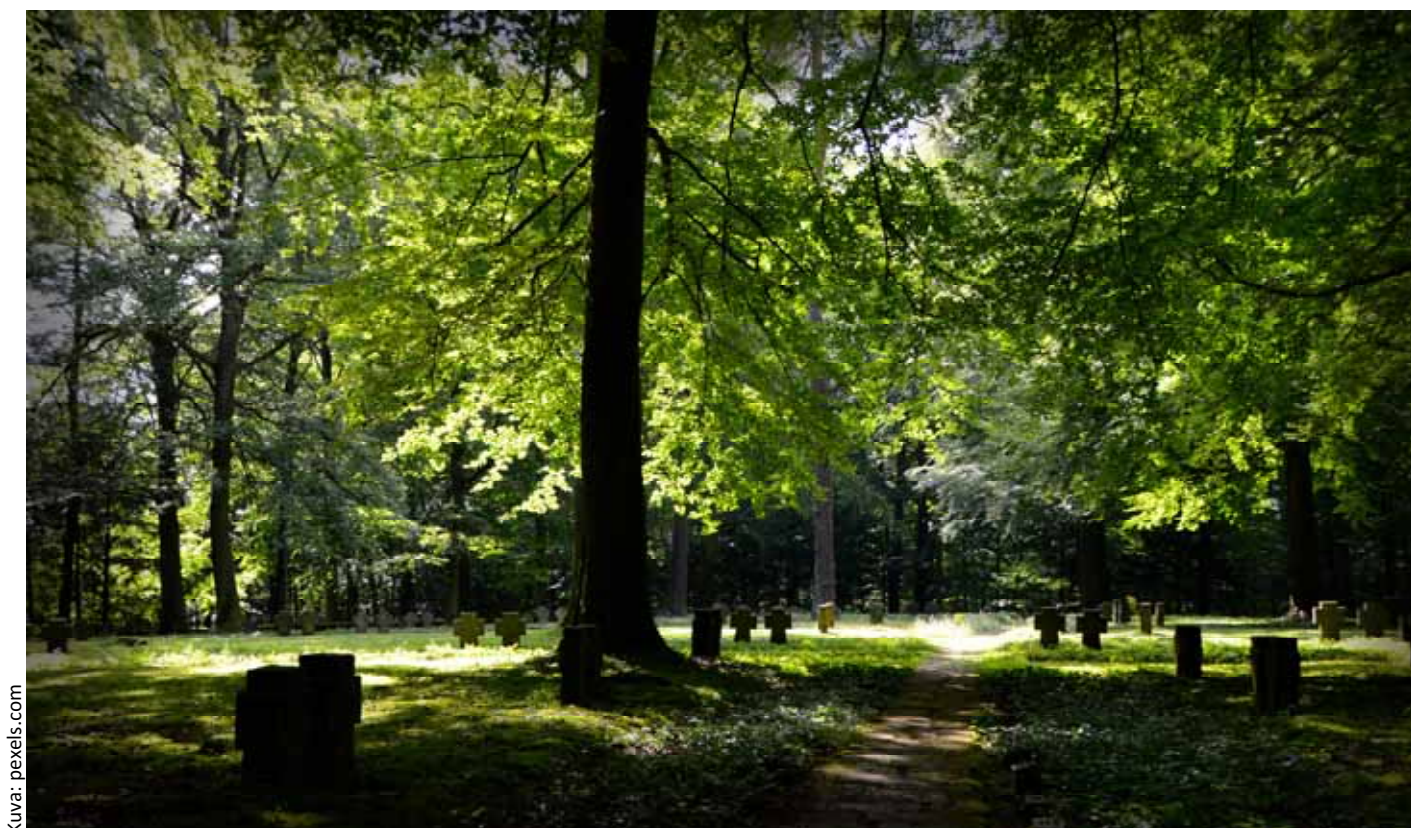
Inkeriläissyntyinen Unelma Konkka teki laajoja keuruuretkiä Vienan, Aunuksen ja Tverin Karjalan kyliin. Näin hän kirjoittaa itkuvirsiperinteestä kertovassa kirjassaan *Ikuinen ikävä: Karjalaiset riitti-virret tapa-uksista, joissa nuoriso ei halunnut itkeä vaan tanssia:*

“Lopuksi on syytä mainita karjalaisten “iloiset hautajaiset”, vaikka tiedot niistä ovat hyvin niukat. V. Pimenov mainitsee kirjoituksessaan karjalaisvenäläisistä kulttuuriyhteyksistä kuulleen vielä 1950-luvulla Kuujärven karjalaisten, samoin kuin vepsäläistenkin, viettävän “iloisia” hautajaisia silloin, kun kysymyksessä oli nuoren ihmisen kuolema. (Pimenov 1958)

Vuonna 1976 Paateneen Prokkol’assa A.V. Pontina kertoi, että heidän kylässään erään nuoren tytön

hautajaisissa nuoriso kisasi yövalvojaissa, ja kalmimaalle mentäessä soitettiin haitaria. Myös kuusinetäisillä, puolivuotis- ja vuotisissa muistajaisissa nuoret tanssivat haitarin säestyksellä kalmimaan vieressä olevalla kentällä. Kertoja selitti, että näin tehtiin, koska kaikki säälivät nuorta kaunista tyttöä; hänen annettiin kuunnella soittoa haudantakaisessa elämässään.

On tunnettua, että monilla kansoilla nuoren tytön tai pojan hautajaisiin liittyi häämenoja, hautajaiset siis osittain muistuttivat häitä. Tällaisen tavan motiiveja on säilynyt meidän päiviimme asti mordvalaisilla (Kavtaskin, 1974). Voi siis sanoa, että Prokkol’an “iloiset” hautajaiset, joissa kyllä myös itkettiin niin kuin hautajaisissa kuuluu, tuskin olisivat mahdolliset, jos kansan keskuudessa ei olisi säilynyt muistoja tästä hyvin vanhasta yleisestä tavasta.”

TANSSIMYLLY
12.-14.4.2019
Sorin Sirkus | Tampere

Nuorisoseurat

Tapahtumakalenteri

Tammikuu

- 10.1. Etnogaala, Helsinki
- 11.1. Folkforum, Helsinki
- 11.-12.1. Folklandia, Helsinki-Tallinna-Helsinki
- 19.1. Kansantanssin ohjaajakoulutuksen perusosa, Mikkeli

Helmikuu

- 2.2. Kansantanssin puvustus –kurssi, Lahti
- 2.2. Kalenoiden ohjelmistokurssi, Tampere

Maaliskuu

- 3.3. Karjalaisten tanssien kurssi, Turku
- 29.-31.3. Karjalaisen Nuorisoliiton Kevätpäivät, Hyvinkää

Huhtikuu

- 12.-14.4. Tanssimylly
- 13.4. Päivä Porvoossa –lastentapahtuma
- 18.-22.4. Nordring, Oslo, Norja

Toukokuu

- 8.5. Kansantanssin päivä

Kesäkuu

- 8.-9.6. Lohjan Purpuri, Lohja

Heinäkuu

- 14.-16.6. Pohjoismainen nuorten leiri, Ahvenanmaa
- 16.-21.6. Ålek, Ahvenanmaa
- 17.-21.7. Europeade, Frankenberg, Saksa

